

Tiesības uz mājokli Skotijā

Īpašuma īre: ES/EEZ/Šveices pilsoņi

Vai es varu īrēt?

Jā. Jebkurš Skotijas iedzīvotājs, tāpat kā AK pilsoņi (ieskaitot Īrijas pilsoņus), var īrēt no privāta namīpašnieka vai mājokļu asociācijas. Namīpašnieki nedrīkst Jūs diskriminēt, pamatojot to ar Jūsu pilsonību/ pavalstniecību. Namīpašnieki nevar noraidīt Jūsu prasību īrēt, ja Jums ir AK imigrācijas statuss. Ja Jūs diskriminē, konsultējieties kādā no zemāk minētajām palīdzības līnijām.

Vai es varu īrēt, ja esmu pakļauts imigrācijas kontrolei?

Jūs nevarat īrēt no vietējās pašvaldības, ja Jūs esat pakļauts imigrācijas kontrolei.

Ja man nav imigrācijas statusa (tā juridiskā izpratnē)?

- Ja Jums nav imigrācijas statusa, piemēram, ja esat patvēruma meklētājs, kuram ir ticis noraidīts patvērums - Jūs varat saskarties ar problēmām īrējot īpašumu Skotijā. Namīpašniekiem nav noteikts pārbaudīt Jūsu imigrācijas statusu. Taču bieži vien īpašnieks var jautāt, lai Jūs uzrādāt identifikācijas dokumentus, piemēram pasi.
- Ja Jūs esat nonācis šādā situācijā, sazinieties ar Skotijas Bēgļu lietu padomi (*Scottish Refugee Council*) pa bezmaksas tālruni 0800 085 6087 vai uzziniet konkrētāk šeit – <https://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/direct-support/destitute-asylum-seeker-service/>

Ja es neesmu patvēruma meklētājs vai bēglis?

- Ja Jūs neesat patvēruma meklētājs vai bēglis, bet esat ES pilsonis bez derīga personu apliecinoša dokumenta, vai arī bez imigrācijas statusa, konsultējieties kādā no palīdzības līnijām, kuras norādītas zemāk.

Mājokļa pabalsts

Kas tas ir?

- Mājokļa pabalsts ir maksājums, kas atkarībā no apstākļiem, palīdz pilnībā vai daļēji segt īres maksu.
- Šis maksājums nesedz citus ar dzīvošanu saistītos maksājumus, tādus kā maksa par gāzi un elektrību.

Cik liels ir šis pabalsts?

- Pabalsta apjoms ir atkarīgs no vietas, kur Jūs dzīvojat un no tā, cik istabas Jums ir nepieciešamas.
- Ja Jums ir viena vai vairākas brīvas istabas, mājokļa pabalsts var tikt samazināts. Šo pabalsta samazinājumu sauc arī par "guļamistabu nodokli" (*Bedroom Tax*).
- Ja uz Jums attiecas "guļamistabu nodoklis", Jūs varat pieteikties uz mājokļa aplēses pabalstu (*Discretionary Housing Payment*). Apmeklējiet šo saiti, lai uzzinātu vairāk par mājokļa aplēses pabalstu - <https://www.mygov.scot/discretionary-housing-payment>

Kurš to var saņemt?

- Iespējams Jums būs jāpiesakās universālā pabalsta (*Universal Credit*) saņemšanai. Daudzos gadījumos šis pabalsts aizvieto mājokļa pabalstu. Apmeklējiet [šo saiti](#), lai uzzinātu vairāk par universālo pabalstu.
- Mājokļa pabalsts ir piemērots tiem, kuri sasnieguši pensijas vecumu vai arī tiem, kuri saņem atbalstu, atrodas patversmē vai pagaidu mājvietā.
- Apmeklējiet šo saiti, lai uzzinātu vairāk par mājokļa pabalstu pieejamību Jūsu vietējā pašvaldībā - <https://www.mygov.scot/claim-housing-benefit>

Ja es irēju no vietējās pašvaldības vai mājokļu asociācijas?

Jums var tikt piešķirts mājokļa pabalsts, ja Jūs irējat no vietējās pašvaldības vai mājokļu asociācijas.

Ja es irēju no privāta namīpašnieka?

Jums var piešķirt mājokļa pabalstu, ja Jūs irējat no privāta namīpašnieka.

Ko darīt, ja mans pabalsta pieteikums ir noraidīts?

- Ja Jūsu mājokļa pabalsta pieteikums ir noraidīts, tad Jums jāiesniedz pašvaldībā pieteikums pārskatīt viņu lēmumu.
- Ja Jūsu pieteikums joprojām paliek noraidīts, tad viena kalendārā mēneša laikā (no noraidījuma vēstules datuma) Jums jāiesniedz rakstiska apelācijas vēstule. Šo sauc par lietas pārskatīšanu (*revision*).
- Apmeklējiet šo saiti, lai uzzinātu vairāk par lēmumu apelāciju - https://scotland.shelter.org.uk/housing_advice/paying_for_a_home/housing_benefit/challenging_a_housing_or_council_tax_benefit_decision

Palīdzība bezpajumtniecības gadījumā

Kas tas ir?

Ja Jūs esat bez pajumtes un Jums pienākas palīdzība likumā noteiktā kārtībā, tad Jūsu vietējai pašvaldībai jānodrošina, ka:

- Jūsu bezpajumtniecības pieteikums tiek pieņemts,
- Jūsu pieteikumā norādīto apstākļi tiek izmeklēti,
- nepieciešamības gadījumā Jūs esat nodrošināts ar pagaidu mājvietu.

Ko vietējā pašvaldība izvērtēs/ izmeklēs?

- Pārlicināsies, ka Jūs esat bez pajumtes un ka Jums pienākas palīdzība (pārlicinieties vai Jums pienākas palīdzība, apmeklējot šo saiti - https://scotland.shelter.org.uk/housing_advice/homelessness/who_can_apply_as_homeless/immigration_exemptions)
- Kā Jūs palikāt bez pajumtes,
- Pārlicināsies, vai Jums ir citas saites vai saistības ar vietējo apvidu.

Ko darīt, ja tiek noraidīta palīdzība bezpajumtniecības gadījumā?

Ja vietējā pašvaldība atsakās sniegt palīdzību bezpajumtniecības gadījumā, Jums jāpieprasa šā viņu lēmuma izskaidrojums rakstiskā formā. Ja Jūs apsverat pieprasīt noraidījuma

izskaidrojumu, Jums tas jāizdara 21 dienas laikā, kopš Jūs saņēmat lēmumu. Ja Jums nepieciešama palīdzība apsvērt un apspriest to, kas būtu jādara pēc noraidījuma saņemšanas, sazinieties ar kādu no zemāk minētajām palīdzības līnijām.

Vai man būs jāmaksā par pagaidu mājvietu?

Jūsu vietējā pašvaldība noteikti prasīs, lai Jūs daļēji sedzat mājvietas izmaksas. Jums var tikt piešķirts mājokļa pabalsts, lai segtu izmaksas (zemāk varat uzzināt vairāk par mājokļa pabalstu). Ja Jūs nespējat segt mājokļa izmaksas, Jūs varat apstrīdēt šo prasību. Ja sazināties ar vienu no zemāk minētajām palīdzības līnijām, Jums sniegs padomu kā to izdarīt.

Lai saņemtu pagaidu mājvietu, nav jāsaņem pabalsti.

Kam sniedz palīdzību bezpajumtniecības gadījumā?

ES pilsoņi ar pastāvīgā iedzīvotāja statusu

- Ja Jums ir pastāvīgā iedzīvotāja statuss un Jūsu pastāvīgi dzīvojat Skotijā, Jums ir tiesības uz palīdzību bezpajumtniecības gadījumā.

ES pilsoņi ar pagaidu iedzīvotāja statusu

- Ja Jums ir pagaidu iedzīvotāja statuss un Jūs atbilstat vēl vienai no klasifikācijas kategorijām, Jums ir tiesības uz palīdzību bezpajumtniecības gadījumā. Apmeklējiet šo saiti, lai uzzinātu vairāk par uzturēšanās tiesībām - <https://www.gov.uk/right-to-reside>

ES pilsoņi, kas likumīgi dzīvoja AK 2020. gada 31. decembrī un savlaicīgi pieteicās ES pilsoņu uzturēšanās statusa nostiprināšanas shēmai pirms termiņa beigām 2021. gada 30. jūnijā

- Jums ir tiesības saņemt atbalstu bezpajumtniecības gadījumā, kamēr Jūs gaidāt lēmumu vai arī līdz brīdim, kad Jums tiek piešķirts pagaidu vai pastāvīgā iedzīvotāja statuss. Ja Jūsu pieteikums ir noraidīts, Jūs to nevarat pārsūdzēt.

Ja es neesmu no ES/EEZ/Šveices (vai arī - es esmu, bet es neatbilstu prasībām, lai varētu pieteikties uz pagaidu vai pastāvīgā iedzīvotāja statusu)?

- Pilsoņi, kas nav no ES valstīm, var saņemt palīdzību bezpajumtniecības gadījumā, ja tie pastāvīgi dzīvo šeit un viņu imigrācijas statuss atļauj piekļuvi valsts līdzekļiem. Lai saņemtu valsts līdzekļus ir nepieciešams pierādīt, ka imigrācijas statuss to atļauj. Ja Jūs neesat pārliecināti, vai Jūsu statuss atļauj saņemt valsts līdzekļus, vai arī Jūs nevarat pierādīt savu imigrācijas statusu, konsultējieties kādā no palīdzības līnijām, kuras norādītas zemāk.
- Tie, kam ir piešķirts bēgļa statuss un/vai humānā aizsardzība, ir tiesīgi saņemt palīdzību bezpajumtniecības gadījumā. Persona, kuras uzturēšanās atļaujas termiņš ir beidzies, nekvalificējas saņemt atbalstu. Ja Jūs pieteicieties uz uzturēšanās atļaujas termiņa pagarinājumu pirms tās termiņa beigām, Jūs varēsiet saņemt atbalstu līdz brīdim, kad Iekšlietu ministrija pieņems lēmumu.
- Patvēruma meklētājiem iesakām apmeklēt šo saiti, lai saņemtu vairāk informācijas <https://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/accessing-homelessness-support/>

Īpašums un tā iegāde - ES/EEZ/Šveices pilsoņi

Vai es varu pirkt īpašumu? Vai man var piederēt īpašums?

Jā. Jebkurš Skotijas iedzīvotājs var pirkt īpašumu un jebkuram iedzīvotājam var piederēt īpašums tāpat kā AK pilsoņiem.

Vai var būt kādi sarežģījumi, ja es neesmu no AK?

Jā. Īpašuma pirkšanas gaitā Jūs varat saskarties ar nelielām problēmām, piemēram, kad atvērsiet bankas kontu, Jums uzdos vairāk jautājumus nekā AK pilsonim.

Vairāk informācijas un bezmaksas palīdzība mājokļa un bezpajumtniecības gadījumos - zvaniet palīdzības līnijām vai apmeklējiet tīmekļa vietnes

- Skotijas Konsultāciju biroja (*Citizens Advice Scotland*) izveidoto Iedzīvotāju atbalsta dienestu (*Citizens Support Service*) var sazināt pa bezmaksas tālruni 0800 916 9847 (no pirmdienas līdz piektdienai laikā starp 9 rītā un 5 pēcpusdienā). Ja vēlaties ar kādu runāt personīgi, tad sazinieties ar Konsultāciju biroju (*Citizens Advice*). Vietējo biroju adreses var atrast saitē: <https://www.cas.org.uk/bureaux>
- Patvērums - Skotija (*Shelter Scotland*) palīdzības līniju var sazināt pa bezmaksas tālruni 0808 800 4444 (no pirmdienas līdz piektdienai laikā starp 9 rītā un 5 pēcpusdienā). Tulka pakalpojumi ir nodrošināti. Apmeklējiet šo saiti, lai uzzinātu vairāk par Jūsu tiesībām uz mājokli Skotijā: https://scotland.shelter.org.uk/housing_advice

LŪDZAM IEVĒROT: šis ir datu apkopojums tiesībām, uz kurām Jūs varat pretendēt. Šis nav Jūsu tiesību pilns juridisks apraksts un nevar tikt uzskatīts par juridisku konsultāciju. Ja Jūs vēlaties saņemt detalizētu juridisku informāciju par Jūsu tiesībām un uzzināt kā tā var iespaidot Jūsu personīgos apstākļus, lūdzu konsultēties ar kvalificētu juristu vai konsultantu. Šajā dokumentā sasaistīto ārējo tīmekļa vietņu saturs ir angļu valodā

Atbalsts no Kopienas spēju un noturības fonda (Skotijas brīvprātīgo organizāciju padome) un Skotijas valdības (09/05/2022)